

kisvárdai lapok

33. évfolyam 7. szám - 2021. június 25. péntek

„Fazekas Júlia és Szorcsik Kriszta, a Másik és az Egyik egyszerre bohócok és hús vér emberek ebben az éteri világban. Észrevétlenül váltanak a két játékmód között. Az Egyik, vagy a Másik élni akar és életben tartani próbálja a Másikat, aki retteg. Céljuk különböző, ahogy mozgásuk és beszédük is egyre ellentétebb: húz és tol, tart és ereszt – apály és dagály mechanizmusa. Böjti Natália koreográfiája egy távoli pontról közelíti meg a drámát, hogy a szabad asszociáció szülte mozdulatokból tökéletesen beépüljön a szöveg, a zene és a projekció ösztömvészetébe.”

Sorbán Csenge

Jon Fosse: Én vagyok a szél
R.: Szabó K. István. A Transzformáció Alapítvány,
a Szkéné Színház és a TRIP közös produkciója

Magyar
színházak
33. kisvárdai
fesztiválja

2021. június 18-26.

Szakmai Klub

Ezúttal három versenyprogramban szereplő produkcióról beszéltek a fesztivál Szakmai Klubjának résztvevői. Elsőként Tamási Áron: Boldog nyárfalevél című darabjáról volt szó. A marosvásárhelyi Spectrum Színház előadásáról a hozzászólók többnyire azt mondták, ügyesen szőtték bele az alkotók a táncos formákat Tamási egyébként nem túl kiforrottnak tartott darabjába. Venczel Valentin zsűritag úgy fogalmazott, bátor, szinte avantgárd döntés a népi gyökerekből táplálkozó inspirációk és a kortárs szituációk ötvözése, és figyelemre méltó az a gyermeki tisztaság és energia, amely ezáltal megnyilvánult. Szabó Attila zsűritag szintén a táncos energiákat dicsérte, és a darabbéli allegóriát szépen kiemelő megoldásokat.

A marosvásárhelyi előadáshoz képest teljesen más stílust képviselő sepsiszentgyörgyi előadásról, az Amikor telihold ragyog a turkáló felett című produkcióról egyöntetűen elismerő szavakat fogalmaztak meg a Szakmai Klub beszélgetésének hozzászólói. Dömötör Adrienne kritikus leginkább

Hrabal történetfűzéséhez hasonlította az író-rendező Radu Afrim szövegét, és kiemelte azt is, hogy végre nem valami féle lenéző attitűdből vált humorforrássá a tájnyelv használata. Gilbert Edit kritikus Afrim sajátos költőiségét méltatta. Többen megemléstettek azt is, hogy a groteszk történetek mögött komoly társadalmi mondanivaló is felfedezhető, Eszenyi Enikő színművész, zsűritag arról beszélt, hogy mennyire sokrétű mai problémahalmazt tárnak fel ezek a figurák és történetek a magányos nő problémáitól kezdve az influenzaszerek világáig. Venczel Valentin zsűritag szerint csodálatos, sokrétű

posztdramatikus színház jött létre ebben az előadásban, amely nagyon érzékletesen mutatja be azt a világot, amelyben élünk.

A harmadik beszélgetés a Zentai Magyar Kamaraszínház és a Soproni Petőfi Színház közös produkciójában készült Zenta, 1697 című rockoperáról szólt, amit a hozzászólók többsége, kissé képeskönyvszerűnek, statikusnak tartott. A zenei világot (Szarka Gyula) mindenki elismerően említette, és a produkció több szereplőjének énektudását is kiemelték, például Papp Attiláét és Vastag Tamását.

Ungvári Judit

Találkozás a tigrissel

Tömör, sűrű, sokat markol – mennyit fog? Testtelen formák ülnek velünk szemben, akik nem tesznek semmit, mert nem képesek rá. Mit teszünk mi, mikor elolvassuk reggel a híreket? Megisszuk a kávé, és megyünk a dolgunkra, változtatni mi úgysem tudunk. Nem igaz? A Nagyvárdi Szigligeti Színház hadjáratra hív minket, ahol a tempó gyors, kíméletlen és változatlan: a nézők hallgatók, bírók, utcán sétálók, a színészek fogják a kezünket, és diktálják a tempót. Valós hírt dolgoz fel, ahol a különböző nézőpontokat tár elénk – társadalmi problémákkal fűszerezve, ahol igyekszik objektív maradni.

Megérkezve az előadás terébe emberekkel nézünk szembe: különbözőek, máshogy tekintenek a világra, távolinak tűnnek, elidegenedettek, szinte érdektelennek. A díszlet alapjai ők, a külső figyelők, kik rezzenéstelen arccal, minden történéssre ható befolyás igénye nélkül nézik az eseményeket: elmegy mellettük a darab. Az első pillanattól kezdve egyfajta rétegeltség jellemző – a különböző figurák kellékei, azoknak személyiségüket meghatározó ruháik és a hírek folyamatosan bővülő halmozásán keresztül számolnak be a színészek a történésekről.

Változatlan a tempó, kitartóan csapkodják az arcunkat a különböző nézőpontokról beszámoló karakterek. Ezek a karakterek gondosan lettek megválogatva, egyetlen egy aktuális

problémát sem restek kihagyni. Finom, mívés szimbólumkezeléssel lebegtetik előttünk a nőiség szerepét a társadalomban, azok tárgyiasítását. Az etnikumok címkéit ragasztják a homlokunkra, az egészségügy lehetetlenségét rúgják a lábunk elé, szélesebbre nyitják a társadalmi szerepek különbségeinek éles ollóját. Sztereotípiákat, kliséket halmoznak, majd elhelyezik a díszletben, megtapossák azokat, majd újrakezdi a gyűjtést. Mindig pontos a taktus, egy pillanatra sem hagynak megpihenni. Eléngörgetik a híreket, és nem hagynak időt a feldolgozására, mivel jön is a következő szalagcím pódiumra emelve, bekeretezve.

Ciklikusság jellemzi: a jelenetek megállapítások, látszólag nincs tétjük, sem megoldásuk. Létező problémákat vet fel, tálalja azokat, viszont nem ad lehetőséget a csemegezésre. Mindenki közös pontja a tigris, a találkozás, melyben mindenki mást lát, viszont az a vízió a saját éleltszemléletét erősíti.

A torkunkon nyomják le a szí-

nészek önmagunk tükörképét mindig variábilis módon. Egy-egy jelenet mindig új színt, arcot mutat meg belőlük – egy pillanatra sem pihennek meg, hatalmas energiákat zúdítanak ránk.

Felvették legszebb ruháikat leglátványosabb kiegészítőikkel – okosan átgondolták –, azonban néhol nem úgy perdül a szoknya alja, ahogy szeretjük, és nem jókor csillan a nyakék. Elvész a rengeteg üzenet, és átváltozik egy szomorú tényé, melyen ha eleget mosolygunk és táncolunk rajta, szinte el is hisszük, hogy így van jól.

Némedi Emese

Szeretem a romániai multikulturalitást

Trabalka Cecília nem először érkezik Kisvárdára a Szigligeti Színház Nagyvárad társulatával. Életpályájának egyik érdekessége, hogy abban a korban érkezett Szegedről Marosvásárhelyre, amikor az anyaországiak közül még kevesen vették a bátorságot az erdélyi egyetemeken végzettséget szerezni. Ami a nagyváradi színházhoz fűződő tagságát illeti, úgy tűnik, hogy megtalálta a helyét, negyedik évadát tölti a társulatban. Kísérletező habitusú, fölfedező kedvű játékos, aki nem fél kipróbálni erejét a számára ismeretlen területeken sem. Idén *A tigris* című mockumentaryban láthatta a fesztivál közönsége. Az előadás előtt beszélgettünk.

Harmadik alkalommal jársz Kisvárdán. Milyen darabokban léptél színpadra korábban a fesztiválon?

Két évvel ezelőtt Csehov Platovonovját, pontosabban Apátlanul című előadását játszottuk, amit Botos Bálint rendezett, előtte pedig talán szintén két évvel a Kapufa és öngól című ifjúsági előadást hoztuk el.

Most Gianina Cărbunariu A tigris című mockumentaryjével érkeztek, ami egy állatkertből elszökött tigris kapcsán metsző társadalomkritikát fogalmaz meg jelen korunkról. Miben látod ennek a jelentőségét?

A darab megrázóan kommunikál a valósággal. Elsősorban az egyén szabadságkeresését, vágyát és lehetőségét taglalja egy példázaton keresztül, ami

Jelenet az előadásból

meg történt esemény: évekkel ezelőtt lelőttek egy elszökött tigrist Nagyszebenben. Az állattal nem találkozunk a darabban, viszont rengeteg társadalmi réteget képviselő szereplő megfogalmazza a véleményét az esettel kapcsolatban. Mindez láttelep a társadalmunkról, a szerző élesen beszél arról, hogy mennyire elfuseráltan működik a körülöttünk lévő világ. Eredetileg *A szebeni tigris* címet viselte a darab, de miután általánosan érvényes jelenségekkel bír, a város végül kikerült belőle.

Miért éppen Erdélyben szerrettél volna tanulni?

Azért, mert szeretem a romániai multikulturalitást és hiszek abban, hogy figyelemmel, kíváncsisággal, képesek vagyunk egymás mellett élni különböző világnézetű emberekkel. Ebben idealista vagyok, mert valóban látok rá lehetőséget. Még akkor is, amikor lehet, hogy talán butaságnak tűnik. Az lenne a jó, ha egy közösség javára válna az azt alkotó emberek különbözősége. Ez szerintem az er-

délyi magyar színház egyik erénye. A magyar nyelvű színházi játszás egy másfajta színházi kultúrával szoros szimbiózisban él, és emiatt több hatás éri és másképpen fogalmaz, mint a magyarországi színházak.

Miben más Kisvárdán játszani A tigrist, mint Nagyváradon?

Örülünk a nagyobb térnek, hiszen mi alapvetően stúdióelőadást készítettünk Nagyváradon egy kisebb játszóhelyen, mint a Művészetek Háza. Jót tesz az előadásnak a kisvárdai, levegősebb színpadméret.

A fesztivál után mi lesz az életedben a következő állomás?

Visszamegyek Nagyváradra, hiszen a pandémia utáni föloldások miatt játszunk még néhány előadást júliusban, azután pedig pihenek kicsit. Augusztusban már próbálunk a színházban. Készülünk a Csongor és Tünde-bemutatónkra, másik két „tigrises” kollégámmal, én Kurrahként lépek majd színpadra.

Oláh Zsolt

X...Y...Z...

Az Y-generáció hivatalosan az 1984-1994 között született, a technológia fejlődésével, a fogyasztói társadalom tombolásában nevelkedett generáció. X-szüleik nagy küzdelmek árán teremtik meg számukra a jobb világot, ők mégsem találják helyüket benne. Céltalanok az életben, a munkában, kapcsolataikban. Diplomát diplomára halmozva kerülnek a munkapiacot, a harmincas éveikben is a szüleikkel laknak, mindent és mindenkit akarnak, csak felelősséget nem: követelőző, örök gyermekek. Könnyű prédái a gonosz világnak.

A szerző Lénárd Róbert olyan témát választott, amit mindenképp érdemes ekhós szerzővel küldetészerűen utaztatni – ezt teszi a Vajdasági Tanyaszínház. A valóságshow-őrület jól mutatja, hogy szédíti meg az Y-generációt a „könnyű siker, könnyű pénz és hírnév” Paradicsoma: az ígéret legfőbb forrása a mindenható Média. Mindezt jó

érzékkel egy, a célközönségét megszólító konzumműfajra tüzi. Szerencsére a libretto (Lénárd Róbert) és a zene (Klemm Dávid, Erős Ervin) – bár megtartja a stílus kötelező sztereotípiáit – mentes azoktól a közhelyektől és gicscsektől, amelyek jegyében manapság sorra születnek az öncélú mjúzikelecskék. A szöveg eredeti, humoros, jó prozódiaival ül a zenén, mely ügyesen keveri a musicalt a generációt meghatározó pop irányzatokkal. Az alapanyag tehát erős, rengeteg a játék, a humor, a direkt és bujtatott utalás, és mindemellett tagadhatatlanul vajdasági is. Sok lehetőség van tehát benne, más körülmények között több is, mint amivel a rendezés (Puskás Zoltán) élhetett. Tulajdonképpen a darab funkcionális megfeleltetésén volt a hangsúly, fiataloknak szóló fiatalos előadást csinálni fiatalokkal, és valóban ellátja feladatát: elképzelhetően sikerrel szólítja meg azt a generációt, akinek és akiről ez elsősorban szól. A díszlet három síkja egyszerű, szintén inkább a funkcionalitásra törekszik, ugyanakkor minden illúzióknak megél rajta.

A koreográfia (Gyenes Ildikó) a zenéhez illeszkedik, a 90-es, 2000-es évek klipmontázsai tűnnek elő. A hangarányok jók, a felénekelte kórust ügyesen keveri el a technikus a valódi énekhanggal.

A nyitány alatt a színpadi sötétségből kék fény nyomasztja ránk a tv-mágiát. Pokolbéli android-kísérői mellett színre lép a showman, Báró Bende-

gúz (Gombos Dániel), aki örök luciferi szerepét ellátva itt is arra rendeltetett, hogy konfliktust generálva tükröt tartson az aktuális társadalmi torzulásnak. A hétköznapi kisemberekből alkalmi sztárokra avanszáló „lakók” a vajdasági színházi világ legifjabb tehetségei. Koncentráltan, precízen és nagy lelkesedéssel végzik a rájuk szabott feladatot, tőlük telhetően elkülönítve a típuskaraktereket. Jó, és kell is ez a fiatalság, ez a lendület és lelkesülés. Hiszen a játék hosszú, a próbatétel kegyetlen: megoldani a lakhatást, önellátónak lenni, végre saját kútfőből gondolkodni, kütyük nélkül, felnőni az előző generációkhoz. És ha a társadalmi előmenetel azt kívánja: eltiporni a másikat. Frappáns, humoros diákelőadást látunk, szórakozunk, de közben megértően szánjuk is kicsit ezt a generációt hibáért! Na de, majd kinövik... Mert már itt toporog előttünk lázadó türelmetlenséggel a következő!

Nagy Szilvia

Ismerni a közönséget, ismerni a játszókat

Az Y-elágazás millióje sajátosan vajdasági. Helyspecifikus és többszörösen épít a két-nyelvűsége is, miközben nemcsak egy generációról, hanem magáról a térségről, a Vajdaságról is kritikát fogalmaz meg. Lénárd Róberttel, a dráma szerzőjével beszélgettünk.

Máskor is dolgoztál már a Tanyaszínházzal. Hogyan született meg ez a szöveg?

Puskás Zoltánt 2019-ben felkérték, hogy rendezzen a Tanyaszínházban. Határozott ötlete, kérése az volt, hogy én írjak ehhez egy generációs drámát, amihez később Klemm Dávid és Erős Ervin megalkották a zenét. Amikor drámát írok, szeretem tudni, kik alkotják a közönséget, akiket szeretek konkrétan megszólítani. A Tanyaszínház esetében szerencsére tisztában voltam ezzel, hiszen az évek során sokszor, sok minőségben megfordultam ott. A generációs kérdéssel kapcsol-

latban pedig fontos volt számomra, hogy a színészeket ismerve formáljam meg a helyzeteket, karaktereket.

A szövegben ugyan nincs szerzői utasítás vagy egyéb, ami ezt jelezné, az előadásban mégis szinte minden karakter tájnyelvet beszél.

A rendezővel folyamatosan egyeztetünk a szöveggel kapcsolatban, én jelenetenként küldtem azt, ami már készen volt. Amikor már volt egy alapszöveg, az olvasópróbák következtek, ahol mind együtt ültünk és gondolkodtunk, hogyan lehetne minél gördülékenyebbé tenni a sorokat. Valójában ekkor került be a tájszólás: azt láttuk, így lenne az igazi, hiszen vállaltan minden szereplő és karakter vajdasági. Mindenki a saját nyelvváltozatát beszéli, ebből is látszik, hogy ez nálunk nagyon sokféle.

A dráma erősen kötődik a Vajdasághoz és a Tanyaszínházhoz. Ennek ellenére el tudod

képzelné, hogy máshol is játszószták?

Alapvetően el tudom képzelni, volt is már hasonló élményem. Két olyan szövegem van, amit egy adott társulatra írtam annak idején, amatőrként, 17-18 évesen. Ezek valahogy bekerültek az amatőr színház vérkeringésébe és sok helyen felhasználták. Ezeket mind meg is néztem. Különleges élmény azt látni, ahogyan egy szöveg önálló életre kel. Erre a drámára még nincs jelentkező, igazából nem is hiszem, hogy lehetne mondjuk Magyarországra adaptálni ebben a formájában – pontosan a számos vajdasági utalás miatt. Ez igazából rólunk és a Vajdaságról szól. Gondban is voltunk itt a fesztiválon az elhangzó szerb párbeszéd miatt, ami nálunk általában nagy nevetést vált ki a nézőkből. De ez igazából lefordíthatatlan, így végül nem nyúltunk hozzá. Ennek ellenére úgy éreztem, hogy a nézők „tudtak menni” a színészekkel.

Dolgozol a közeli jövőben ismét a Tanyaszínházzal?

Igen, Ödön von Horváth egy drámáját, a Kazimir és Karolínát fogom rendezni a nyáron. Az itt látott színészek közül hárman lesznek ebben benne, illetve a most másodéven végzett hallgatók. Nekik ez a karantén nagy törés volt, hiszen a színésznövendékek általában az első év végén jönnek a Tanyaszínházba. Az ottani munka az izoláció miatt általában intenzív szokott lenni, de mindig nagyon jó élmény.

Tölli Szofia

Van, amiért megéri élni

Jon Fosse, norvég drámaíró munkásságában a csöndek süketítenek, miközben bennünk van az, amit feltétlenül ki kell mondani. A széttört dialógusok, állandóan ismétlődő szóképek felerősítik a beszéd által ki nem fejezhető igazságot. Ugyanez a fragmentáltság és repetitív megjelenítési mód jellemzi Szabó K. István rendezését. A hangok, a gesztusok vissza-visszatérnek újabb értelmezési réteggel kiegészülve, még mélyebbre rántva a nézőt a színpadi alakok agóniájában.

Fazakas Júlia és Szorcsik Kriszta, a Másik és az Egyik egyszerre bohócok és hús-vér emberek ebben az éteri világban. Észrevétlenül váltanak a két játékmód között. Az Egyik, vagy a Másik élni akar és életben tartani próbálja a Másikat, aki retteg. Céljuk különböző, ahogy mozgásuk és beszédük is egyre ellentétesebb: húz és tol, tart és ereszt – apály és dagály mechanizmusa. Böjti Natália koreográfiája egy távoli pontról közelíti meg a drámát, hogy a szabad aszociáció szülte mozdulatokból tökéletesen beépüljön a szöveg, a zene és a projekció összművészetébe.

A rendezés, a színészi játék szabad áramlásához és improvizatív jellegéhez talál a Cári Tibor által komponált zenei betétek stílusa. Kalandozás a zenében, ahol a természet zaja vagy épp annak harmóniai mellett a belső zavarok morajlása szerves részévé válik az előadás egészének, miközben képes különálló entitásként megélni.

Az előadás talán egyetlen kritikus pontja Karácsonyi Attila projekciója, mely néhol a kétezres évek elején használt számítógépek grafikájának színvilágára hajaz. Bár mentségére maga a vetítés kerüli azt, hogy illusztrációvá váljon – mint például mikor az öngyilkosság elbeszélésének pillanatában bevillanó emberi agy képe. Ez felveti azt az elméletet, miszerint az önkárosítás esetében létezik biológiai magyarázat is. E körmeghatározás szerint az ember csak egy roszszul működő gépezet, melyben elromlott egy alkatrész.

A Szkéné Színház, a TRIP Hajó és a Transzformáció Alapít-

vány közös előadása érzéketlenül bemutatja, milyen is a magány, az elkeseredés és a félelem szülte belső harc elvesztéséhez vezető bizonytalan út. Nem egy folyamatot látunk, hanem pillanatok, percek és impulzusokat, melyek kövekké válhatnak egy kabátzsebben. Sem Fosse drámája, sem Szabó K. István rendezése nem érzélgösködik, hanem inkább a megértést keresi abban, ami megérthetetlen. Mintha a halál csak egy újabb kikötő lenne, a szabadság délibábja, miközben az itt maradtoknak csak a hiány marad.

Sorbán Csenge

Y-ELÁGAZÁS - A Tanyaszínház előadása.

Mai program

10:00 – K3 – **Koncentráció, Kreativitás, Kooperáció**
Móczár Bence workshopja
Helyszín: Konferenciaközpont

11:00 – **Szakmai Klub**
Moderátor: Németh Fruzsina Lilla
Hsz: Gyürky Katalin, Dömötör Adrienne, Dr. Gilbert Edit, Sorbán Csenge, Tölli Szofia
11.00: **A TIGRIS**
12.00: **Y-ELÁGAZÁS**
13.00: **ÉN VAGYOK A SZÉL**
Helyszín: KVMK Pódiumterem

18:00 – **Tankred Dorst: MERLIN**
A Maladype Színház és Kisvárdai Várszínház közös produkciója
Helyszín: Művelődési Központ

21:00 – **Shakespeare: HAMLET**
A Komáromi Jókai Színház, a Pozsonyi Színház - és Filmműv. Főiskola és a Symbol Polgári Társulás közös produkciója.
Helyszín: Zsinagóga

21.00 – **HÁRMAN PÁRBAN**
Zenés műsor Nagy Sándor, Peller Anna, Vágó Bernadett közreműködésével
Helyszín: Bagolyvár

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak
33. Kisvárdai
Fesztiváljának napilapja

Szerkesztő:
Ungvári Judit

Munkatársak:
Tölli Szofia, Oláh Zsolt

Fotók:
Godó-Révész Rebeka
Tugya Vilmos

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: Nyakó Béla
ISSN 1587-8325

www.kisvarda.szin haz.hu

A Magyar Színházak 33. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

KISVÁRDAI VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

SZABADTEREI
SZÍNHÁZAK
SZÖVETSÉGE

Déryné
program

Frisz FM Kisvárcs